

Na wstępie kilka słów wyjaśnienia: tłumaczenie tekstu prawnego na podstawie innego tłumaczenia jest dodatkowo trudne. Największym problemem było znalezienie odpowiedniego terminu dla ang. Life Partnership/Life Partner (odpowiednik niem. Lebenspartner). Również postanowiłam pozostać przy dosłownym tłumaczeniu, z czego wynikać może nieprecyzyjność terminu i pewna niezręczność. Oznacza on związek dwóch osób, które chcą dzielić razem życie, w założeniu całe życie. W nawiasach kwadratowych są przetłumaczone uwagi tłumacza z języka niemieckiego na język angielski, zawierające uwagi dotyczące niektórych instytucji funkcjonujących w prawie niemieckim.
Agnieszka Szpak

Ustawa o Życiowych Związkach Partnerskich 16/02/2001

Część 1 **Zawarcie Życiowego Związku Partnerskiego**

Dział 1 **Formalności i warunki ważności**

- (1) Dwie osoby tej samej płci zawierają Życiowy Związek Partnerski poprzez złożenie w swojej obecności oświadczeń, że chcą wieść związek partnerski przez całe życie (Partnerzy Życiowi). Oświadczenia te nie mogą być złożone pod warunkiem co do czasu lub innym. Oświadczenia stają się ważne, jeśli zostały złożone przed właściwym organem. Dodatkowym warunkiem dla ważności zawarcia Życiowego Związku Partnerskiego jest złożenie przez Partnerów Życiowych oświadczenia o ustroju majątkowym (Dział 6(1)).
- (2) Nie można zawrzeć ważnego Życiowego Związku Partnerskiego:
  1. z osobą, która jest małoletnia lub zamężna/żonata lub która jest już w Życiowym Związku Partnerskim z inną osobą;
  2. między osobami spokrewnionymi w linii prostej;
  3. między rodzeństwem biologicznym i przyrodnim;
  4. jeśli Partnerzy Życiowi w momencie zawierania ich Życiowego Związku Partnerskiego nie chcą stwarzać obowiązków stosowanie do działu 2.

[„Właściwy organ” z paragrafu 1 jest wyznaczany przez różne Landy wchodzące w skład Republiki Federalnej Niemiec (RFN). Na początku,

Ustawodawca Federalny chciał narzucić Urząd Stanu Cywilnego (który jest właściwy dla uroczystości małżeńskich), lecz taka regulacja wymagałaby zatwierdzenia przez drugą izbę Parlamentu, Bundesrat. Z powodu braku poparcia dla tej Ustawy w tej Izbie, nie było możliwe znalezienie jednolitego rozwiązania i kwestię tą pozostawiono w kompetencji Landów. Nie wszystkie Landy zdążyły na czas wydać odpowiednie akty prawne dla pierwszych Życiowych Związków Partnerskich (01/08/2001); te, które zdążyły, przyjęły różne rozwiązania odpowiednio do preferencji politycznych.

Termin „małoletni” z paragrafu 2, nr 1 odsyła do działu 2 Kodeksu cywilnego, który definiuje „osobę dorosłą” jako osobę powyżej 18 roku życia.]

Część 2

Skutki prawne Życiowego Związku Partnerskiego

Dział 2

Wspólnota życia w ramach Życiowego Związku Partnerskiego

Partnerzy Życiowi są sobie wzajemnie winni wsparcie i opiekę, jak również realizują wspólny model życia. Są oni odpowiedzialni za siebie.

Dział 3

Nazwisko Życiowego Związku Partnerskiego

- (1) Partnerzy Życiowi mogą wskazać wspólne nazwisko (Nazwisko Życiowego Związku Partnerskiego). Partnerzy Życiowi mogą wybrać w drodze oświadczenia, nazwisko (birthname) jednego z Partnerów Życiowych jako nazwisko ich Życiowego Związku Partnerskiego. To oświadczenie powinno zostać złożone przy zawieraniu Życiowego Związku Partnerskiego. Oświadczenie jest ważne, jeżeli zostało złożone przed właściwym organem. Ważność oświadczenia jest uzależniona od jego publicznego poświadczenia.
- (2) Partner Życiowy, którego imię nie stało się nazwiskiem Życiowego Związku Partnerskiego, może – przez złożenie oświadczenia – dodać do nazwiska Życiowego Związku Partnerskiego swoje nazwisko (birthname) lub nazwisko, którego używał w momencie złożenia oświadczenia, jako przedrostek lub dodatek. Nie jest to możliwe, gdy nazwisko Życiowego Związku Partnerskiego składa się z kilku członów. Jeśli nazwisko jednego z Partnerów Życiowych składa się z kilku członów, tylko jeden z tych członów można

dodać. Oświadczenie jest ważne, jeśli zostało złożone przed właściwym organem. Można odwołać oświadczenie; w takim przypadku nie można złożyć nowego oświadczenia stosownie do działu 3 (2)(1). Odwołanie jest ważne, jeśli zostało złożone przed właściwym organem. Oświadczenie i odwołanie muszą zostać publicznie poświadczane.

- (3) Partner Życiowy zachowuje nazwisko Życiowego Związku Partnerskiego nawet po zakończeniu Życiowego Związku Partnerskiego. Może on – w drodze oświadczenia – ponownie przyjąć swoje nazwisko (birthname) lub nazwisko, którego używał do momentu wyznaczenia nazwiska Życiowego Związku Partnerskiego; może on dodać swoje nazwisko (birthname) do nazwiska Życiowego Związku Partnerskiego jako przedrostek lub dodatek. Dział 3(2) stosuje się odpowiednio.
- (4) Nazwisko (birthname) oznacza nazwisko, które jest zarejestrowane w Akcie Urodzenia jednego z partnerów życiowych z chwili złożenia oświadczenia określonego w Działach 3(1)-(3).

Dział 4 **Obowiązek staranności**

Przy wykonywaniu obowiązków, które powstają w Życiowym Związku Partnerskim, Partnerzy Życiowi winni są sobie wzajemnie taki stopień staranności, jaką zwykle przykładają w swoich własnych sprawach.

[Analogiczna norma jest zawarta w dziale 1359 dla małżeństw. Dotyczy ona stopnia staranności przykładanej w sprawach odpowiedzialności deliktowej.]

Dział 5 **Obowiązek alimentacyjny**

Partnerzy Życiowi są wzajemnie obciążeni obowiązkiem alimentacyjnym. Działy 1360a i 1360b Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

[Wskazane Działy Kodeksu cywilnego zawierają normy szczegółowo określające wysokość alimentów należnych w małżeństwie i różne sposoby płacenia alimentów.]

Dział 6 **Oświadczenie o Ustroju Majątkowym**

- (1) Przed zawarciem Życiowego Związku Partnerskiego, Partnerzy Życiowi muszą złożyć oświadczenie o ich Ustroju Majątkowym. Muszą oświadczyć czy wybrali Ustrój wspólności majątkowej lub czy zawarli Umowę o Życiowym Związku Partnerskim (Dział 7).
- (2) W ramach Ustroju wspólności majątkowej, majątek należący do Partnerów Życiowych na początku Życiowego Związku Partnerskiego lub który nabyli w czasie trwania Życiowego Związku Partnerskiego nie staje się majątkiem wspólnym. Każdy z Partnerów Życiowych zarządza swoim majątkiem. Przy zakończeniu tego Ustroju Majątkowego, zostanie określona nadwyżka, którą Partnerzy Życiowi nabyli w ramach tego ustroju. Działy 1371 do 1390 Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.
- (3) Jeśli umowa z Działu 6(1)(2) lub Umowa o Życiowym Związku Partnerskim są nieważne, znajduje zastosowanie ustrój rozdzielności majątkowej.

[Ustrój wspólności majątkowej jest podstawowym małżeńskim ustrojem własnościowym według niemieckiego Prawa rodzinnego. Działy 1371 do 1390 Kodeksu cywilnego określają ten ustrój. Zasadą ogólną jest, że dochody wypracowane przez oboje Partnerów w czasie Małżeństwa/Życiowego Związku Partnerskiego powinny być dzielone po równo pomiędzy Małżonków/Partnerów Życiowych. Podział jest jednak wstrzymany aż do śmierci jednej z dwóch osób lub rozwodu/rozwiązania. W razie śmierci, osoba pozostająca przy życiu otrzymuje jedną czwartą część majątku jako wykonanie Ustroju wspólności majątkowej; nie dokonuje się żadnych dalszych wypłat i nieistotne jest czy w ogóle istnieje dochód. W razie rozwodu/rozwiązania, oblicza się dochody i nadwyżkę dzieli się po równo pomiędzy dwie osoby.]

Dział 7

Umowa o Życiowym Związku Partnerskim

- (1) Partnerzy Życiowi mogą – w drodze umowy – uregulować ich spory finansowe (Umowa o Życiowym Związku Partnerskim). Umowa ta musi zostać zawarta w obecności dwóch Partnerów Życiowych i musi zostać sporządzona pisemnie przez Notariusza. Działy 1409 i 1411 Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.
- (2) Dział 7(1)(2) nie znajduje zastosowania, jeśli przed zawarciem Życiowego Związku Partnerskiego Partnerzy Życiowi wyrazili zgodę w formie określonej w Dziale 6(1) na zastosowanie Ustroju wspólności majątkowej.

[Działy 1409 i 1411 Kodeksu cywilnego dotyczą formalności umowy małżeńskiej.]

Dział 8 Inne skutki finansowe

- (1) Domniemywa się na korzyść wierzycieli jednego z Partnerów Życiowych, że rzeczy ruchome będące w posiadaniu jednego lub obu Partnerów Życiowych należą do dłużnika. Ponadto, Działy 1362(1)(2) i 1362(1)(3) jak również 1362(2) Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.
- (2) Działy 1357 i 1365 do 1370 Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

[Dział 1362 Kodeksu cywilnego dotyczy określenia zakresu domniemania na korzyść wierzycieli. Dział 1357 ustanawia, że Małżonek ma pełnomocnictwo w sprawach codziennej konieczności drugiego małżonka. Działy 1356 do 1370 stanowią ograniczenia władzy Małżonka w zakresie rozporządzania całością jego majątku lub (jeśli Sądy tak orzekły) bardzo dużej części jego majątku bez zgody partnera.]

Dział 9 Uprawnienia Partnera Życiowego w sprawach Odpowiedzialności Rodzicielskiej

- (1) Jeśli Partner posiadający pełnię władzy rodzicielskiej wie dzie Życiowy Związek Partnerski, drugi Partner Życiowy ma razem z tym Partnerem prawo współdecydowania w sprawach codziennego życia dziecka. Dział 1629(2)(1) Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.
- (2) W razie oczywistego i obecnego niebezpieczeństwa, Partner Życiowy jest uprawniony do dokonywania wszelkich prawnie dozwolonych czynów koniecznych dla dobra dziecka; rodzic, który posiada władzę rodzicielską musi zostać natychmiast poinformowany.
- (3) Jeśli jest to konieczne dla dobra dziecka, Sąd rodzinny może ograniczyć lub wyłączyć prawa z Działu 9(1).
- (4) Jeśli Partnerzy Życiowi mieszkają osobno, nie tylko przejściowo, prawa z Działu 9(1) nie przysługują.

[Dział 1629(2)(1) Kodeksu cywilnego zawiera ograniczenia odpowiedzialności rodzicielskiej. W określonych sprawach rodzice potrzebują postanowienia sądu.]

Dział 10 **Prawo do dziedziczenia**

- (1) Pozostający przy życiu Partner Życiowy zmarłego jest prawnym spadkobiercą do jednej czwartej części majątku w zbiegu z krewnymi pierwszego stopnia i połowy majątku w zbiegu z krewnymi drugiego stopnia i dziadkami. Ponadto, dziedziczy on jako „zaliczkę” przedmioty urządzenia domowego, które należą do gospodarstwa domowego Partnera Życiowego i prezenty, które wymieniono przy zawarciu Życiowego Związku Partnerskiego. Jeśli Partner Życiowy jest prawnym spadkobiercą w zbiegu z krewnymi pierwszego stopnia, dziedziczy on ową „zaliczkę” tylko, gdy jej potrzebuje dla właściwego prowadzenia gospodarstwa domowego. Przepisy o specjalnych zapisach znajdują zastosowanie.
- (2) Jeśli krewni pierwszego lub drugiego stopnia lub dziadkowie nie żyją, Partner Życiowy dziedziczy cały majątek.
- (3) Prawo do dziedziczenia Partnera Życiowego jest wyłączone, jeśli w chwili śmierci spadkodawcy:
  1. były spełnione przesłanki do rozwiązania Życiowego Związku Partnerskiego stosownie do Działu 15(2)(1) lub (2) i zmarły wystąpił o rozwiązanie lub zgodził się na nie;
  2. zmarły złożył wniosek stosownie do Działu 15(2)(1) i wniosek ten jest dobrze uzasadniony;

W tych przypadkach Dział 16 stosuje się odpowiednio.

(4) Partnerzy Życiowi mogą sporządzić wspólny testament. Działy 2266 do 2273 Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

(5) Dział 2277(1) i (3) Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio do każdego rozporządzenia testamentowego Partnera Życiowego.

(6) Jeśli zmarły – w drodze rozporządzenia testamentowego – wykluczył Partnera Życiowego z dziedziczenia, Partner ten może żądać od spadkodawcy połowy wartości spadku jako części ustawowej. Przepisy Kodeksu cywilnego o częściach ustawowych stosuje się odpowiednio; Partner Życiowy jest traktowany w tych przepisach jak małżonek.

(7) Przepisy Kodeksu cywilnego o zrzeczeniu się spadku stosuje się odpowiednio.

[Krewni „pierwszego stopnia” to dzieci zmarłego (Dział 1924 Kodeksu cywilnego); krewni „drugiego stopnia” to rodzice zmarłego i ich dzieci (= rodzeństwo biologiczne lub przyrodnie zmarłego).

„Wspólny testament” (Paragraf 4 odsyłający do Działów 2266 do 2273 Kodeksu cywilnego) różni się od normalnych testamentów specjalnymi formalnościami i specjalnymi skutkami. Aż do niniejszej Ustawy był on zarezerwowany tylko do par małżeńskich.

Dział 2277 stwierdza, że rozporządzenie testamentowe na korzyść małżonka uważa się za wycofane, jeśli rozwód został przyznany lub jeśli jeden z małżonków wystąpił o rozwód i wniosek był dobrze uzasadniony.]

Dział 11

Inne skutki Życiowego Związku Partnerskiego

- (1) Partnera Życiowego uważa się za członka rodziny jego partnera, dopóki nie uczyniono innego rozporządzenia ustawowego.
- (2) Krewnych jednego z Partnerów Życiowych uważa się za powinowatych drugiego Partnera. Linię i stopień powinowactwa określa się według linii i stopnia pośredniego pokrewieństwa. Powinowactwo trwa nadal nawet po zakończeniu Życiowego Związku Partnerskiego, który był jego podstawą.

Część 3

Separacja Partnerów Życiowych

Dział 12

Alimenty w czasie separacji

- (1) Jeśli Partnerzy Życiowi mieszkają osobno, Partner Życiowy może zażądać od drugiego alimentów odpowiednich do sposobu życia oraz sytuacji finansowej i zawodowej w trakcie trwania Życiowego Związku Partnerskiego. Jeśli jeden z Partnerów Życiowych nie pracuje, można go poprosić o zarobienie na swoje utrzymanie poprzez płatną pracę; nie jest to możliwe, jeśli nie można tego od niego oczekiwać ze względu na jego sytuację osobistą (która obejmuje czas trwania Życiowego Związku Partnerskiego) i sytuację finansową Partnerów Życiowych.
- (2) Odrzuca się, obniża lub ogranicza w czasie żądanie alimentów, jeśli byłoby to nie słuszne wobec dłużnika z tego zobowiązania.

Działy 1361(4) i 1610a Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

[Działy te regulują szczegóły obliczania alimentów i ich płatności.]

Dział 13

Podział przedmiotów urządzenia domowego

- (1) Jeżeli Partnerzy Życiowi mieszkają osobno, każdy z nich może zażądać od drugiego zwrotu przedmiotów urządzenia domowego, które do niego należą. Musi je jednak zostawić drugiemu Partnerowi, jeśli ten Partner potrzebuje tych przedmiotów do prowadzenia oddzielnego gospodarstwa domowego i jeśli jest to słuszne w obecnych okolicznościach.
- (2) Przedmioty urządzenia domowego należące do obojgu Partnerów Życiowych są dzielone po równo. Sąd może przyznać odpowiednie wynagrodzenie za używanie takich przedmiotów.
- (3) Własność takich przedmiotów nie ulega zmianie, chyba że Partnerzy Życiowi postanowią inaczej.

Dział 14

Przyznanie mieszkania przy separacji

- (1) Jeśli Partnerzy Życiowi mieszkają osobno lub jeśli jeden z nich chce zamieszkać osobno, jeden z Partnerów Życiowych może zażądać, żeby drugi oddał mu do użytku wspólne mieszkanie lub jego część, jeśli taka decyzja jest konieczna dla uniknięcia wyjątkowych trudności. Należy wziąć pod szczególną uwagę fakt, zgodnie z którym jeden z Partnerów Życiowych posiada (sam lub razem ze stroną trzecią) własność (Eigentum), Erbbaurecht lub prawo do korzystania z rzeczy nieruchomości (Nießbrauch); tak samo jest w przypadku własności mieszkania (Wohnungseigentum), czasu trwania prawa do mieszkania (Dauerwohnrecht) i prawa mieszkaniowego (dingliche Wohnrecht).
- (2) Jeśli jeden z Partnerów Życiowych musi oddać do używania drugiemu wspólne mieszkanie lub jego część, może on – jeśli jest to słuszne – zażądać odpowiedniego wynagrodzenia za to używanie.

[Terminy wskazane w paragrafie 1 oznaczają różne sposoby posiadania rzeczy nieruchomości zgodnie z prawem niemieckim. Ponieważ sytuacja

prawna bardzo się różni od prawa angielskiego w tym względzie, każde tłumaczenie jest ryzykowne. Należy zauważyć jednak, że wszystkie te terminy nie dotyczą czysto umownego zobowiązania wynajmu, ale różnych sposobów posiadania własności.]

Część 4

Rozwiązanie Życiowego Związku Partnerskiego

Dział 15

Rozwiązanie

- (1) Na wniosek jednego lub dwóch Partnerów Życiowych, mocą postanowienia sądu, Życiowy Związek Partnerski ulega rozwiązaniu.
- (2) Sąd rozwiązuje Życiowy Związek Partnerski, jeżeli:
  1. oboje Partnerzy oświadczyli, że nie chcą kontynuować Życiowego Związku Partnerskiego i minęło 12 miesięcy od tego oświadczenia;
  2. jeden z Partnerów Życiowych oświadczył, że nie chce kontynuować Życiowego Związku Partnerskiego i minęło 36 miesięcy od momentu doręczenia tego oświadczenia drugiemu Partnerowi;
  3. dalsze trwanie Życiowego Związku Partnerskiego stanowiłoby nieznośny ciężar dla powoda z powodów związanych osobą jego Partnera Życiowego.
- (3) Partnerzy Życiowi mogą wycofać swoje oświadczenia stosownie do Działu 15(2) (1) lub (2), dopóki Życiowy Związek Partnerski nie został rozwiązany. Jeśli w przypadku z Działu 15(2)(1) jeden z Partnerów Życiowych wycofał oświadczenie, Sąd rozwiąże Życiowy Związek Partnerski, jeśli minęło 36 miesięcy od złożenia wspólnego oświadczenia.
- (4) Oświadczenia z Działu 15(2) punkt 1 i 2 lub Działu 15(3) muszą być złożone osobiście i publicznie poświadczane. Nie można ich składać pod warunkiem co do czasu ani żadnym innym.

Dział 16

Alimenty po rozwiązaniu

- (1) Jeśli – po rozwiązaniu Życiowego Związku Partnerskiego – jeden z Partnerów Życiowych nie może się utrzymać, może on żądać, aby drugi Partner Życiowy przyznał mu alimenty w wysokości,

która jest właściwa ze względu na poziom życia w czasie trwania Życiowego Związku Partnerskiego, a także na okres, przez który ze względu na chorobę lub wiek nie można od niego oczekiwać pracy zarobkowej.

- (2) Obowiązek wygasa, jeśli żądający zawrze małżeństwo lub nowy Życiowy Związek Partnerski. Dział 1578, paragrafy 1(1)(2) zdanie pierwsze, (4), paragrafy 2 i 3, Działy 1578a do 1581 i 1583 do 1586 Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.
- (3) Przy określeniu wysokości alimentów, w przypadku Działu 1581 Kodeksu cywilnego, były Partner Życiowy ma pierwszeństwo w stosunku do nowego Partnera Życiowego i jego krewnych (w rozumieniu Działu 1609(2) Kodeksu cywilnego); wszystkie inne osoby, które są ustawowo uprawnione do żądania alimentów mają pierwszeństwo w stosunku do byłego Partnera Życiowego.

Dział 17

Postanowienia Sądów rodzinnych

Jeśli przy rozwiązaniu Życiowego Związku Partnerskiego Partnerzy Życiowi nie mogą się porozumieć co do tego, kto powinien w przyszłości mieszkać we wspólnym mieszkaniu lub kto powinien otrzymać wyposażenie tego mieszkania i inne przedmioty urządzenia domowego, Sąd rodzinny – na wniosek – określi sytuację prawną zgodnie z zasadą słuszności. Sąd weźmie pod uwagę wszystkie istotne okoliczności. W odniesieniu do mieszkania i przedmiotów urządzenia domowego, postanowienie Sądu kształtuje sytuację prawną.

[Ostatnie zdanie odnosi się do władzy Sądu nie tylko określenia sytuacji własnościowej, ale także jej zmiany przez przenoszenie własności z jednego partnera na drugiego.]

Dział 18

Postanowienie dotyczące wspólnego mieszkania

- (1) W odniesieniu do wspólnego mieszkania, Sąd może postanowić, że:
  1. umowa najmu, która została zawarta przez obydwu Partnerów Życiowych, pozostaje w mocy wobec jednego z nich;

2. jeden z Partnerów Życiowych staje się stroną umowy najmu, która została zawarta tylko przez drugiego Partnera Życiowego.
- (2) Jeśli wspólne mieszkanie jest własnością lub współwłasnością jednego z Partnerów Życiowych, Sąd może postanowić, że zostanie zawarta umowa najmu tego mieszkania, jeśli utrata tego mieszkania stanowiłaby niesłuszny ciężar.
- (3) Działy 3 do 7 Rozporządzenia o Mieszkaniu Małżeńskim i Przedmiotach Urządzenia Domowego i Dział 60 Ustawy o Własności Mieszkań (Wohnungseigentum) stosuje się odpowiednio.

Dział 19

Postanowienie dotyczące przedmiotów urządzenia domowego

Działy 8 do 10 Rozporządzenia o Mieszkaniu Małżeńskim i Przedmiotach Urządzenia Domowego stosuje się odpowiednio. Rzeczy ruchome, które stanowią własność tylko jednego z Partnerów Życiowych lub współwłasność jednego z Partnerów Życiowych i strony trzeciej zostaną przekazane przez Sąd drugiemu Partnerowi Życiowemu tylko wtedy, gdy drugi Partner jest zależny od ich dalszego używania i przekazanie to nie jest nierozsądne dla tej innej strony.

[Rozporządzenie o Mieszkaniu Małżeńskim i Przedmiotach Urządzenia Domowego stosuje się do sporów małżeńskich i daje sądom szerokie kompetencje w regulowaniu tych sporów.]